

Suomen Biologian Seura Vanamo ry

Hallitus

Puheenjohtaja Prof. Jouko Rikkinen, biotieteiden laitos, kasviologia, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ (09) 1915 7793; telekopio (09) 1915 7788; jouko.rikkinen@helsinki.fi

Varapuheenjohtaja Dos. Leena Lindström, bio- ja ympäristötieteiden laitos, PL 35 (Survontie 9), 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO; ☎ (014) 260 4197; telekopio (014) 260 2321; leena.m.lindstrom@jyu.fi

Rahastonhoitaja Prof. Hannu Lehtonen, ympäristötieteiden laitos, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ (09) 1915 8468; hannu.lehtonen@helsinki.fi

Sihteeri LuK Sari Siipola, biotieteiden laitos, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 050 336 4292; sari.siipola@helsinki.fi

Kirjastonhoitaja Intendentti Mikko Piirainen, kasvimuseo, PL 7 (Unioninkatu 44), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ (09) 1912 4438; telekopio (09) 1912 4456; mikko.piirainen@helsinki.fi

Lisäjäseneet

Tutkija Jarmo Saarikivi, ympäristötieteiden laitos, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ (09) 1915 7714; jarmo.saarikivi@helsinki.fi

Lehtori Jukka Talvitie, Laivalahdenkaari 21 B 21, 00810 HELSINKI; ☎ 040 779 4476; talvitie.bmol@gmail.com

Maria Tuomi, Koivulantie 35, 03220 TERVALAMPI; ☎ 050 557 8497; maria.tuomi@helsinki.fi

Prof. Jari Valkonen, maataloustieteiden laitos, PL 27 (Latokartanonkaari 5–7), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ (09) 1915 8387; jari.valkonen@helsinki.fi

Vanamon yhdyshenkilöt

Joensuu Dos. Jukka Vuorinen, Itä-Suomen yliopisto, Joensuun kampus, PL 111, 80101 JOENSUU; ☎ (013) 251 3584; jukka.vuorinen@uef.fi

Jyväskylässä Prof. Markku Kuitunen, bio- ja ympäristötieteiden laitos, PL 35 (Survontie 9), 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO; ☎ (014) 260 2301; markku.kuitunen@jyu.fi

Kuopio Yliassistentti Paula Henttonen, Itä-Suomen yliopisto, Kuopion kampus, biotieteiden laitos, PL 1627, 70211 KUOPIO; ☎ 040 355 3149; paula.henttonen@uef.fi

Lahti Yliopistonlehtori Anne Ojala, Helsingin yliopisto, ympäristöekologian laitos, Niemenkatu 73, 15140 LAHTI; ☎ (09) 1912 0340; anne.ojala@helsinki.fi

Oulu Dos. Annamari Markkola, biologian laitos, PL 3000, 90014 OULUN YLIOPISTO; ☎ (08) 553 1530; annamari.markkola@oulu.fi

Turku Dos. Timo Vuorisalo, biologian laitos, 20014 TURUN YLIOPISTO; ☎ (02) 333 5792; timovuo@utu.fi

Jäsenyys ja jäsenmaksu

Vanamo-seuran jäseneksi voi hakeutua maksamalla jäsenmaksun ja ottamalla yhteyttä seuraan. Vuonna 2011 on Luonnon Tutkijan tilaushinnan sisältävä jäsenmaksu 30 euroa ja puolisojäsenmaksu 7 euroa. Maksut suoritetaan Luonnon Tutkijan tilille Sampo 800011-70250.

Metsät ihmisille

Yhdistyneet kansakunnat on julistanut vuoden 2011 kansainväliseksi metsien vuodeksi, jonka teema on ”metsät ihmisille — forests for people”. Kysymys on metsien keskeisestä merkityksestä ihmisten elämälle ja hyvinvoinnille. Puhutaan metsien tarjoamista ekosysteemipalveluista. Teema on mitä ajankohtaisinta myös Suomessa, jossa metsät on vuosikymmenien ajan alistettu voimaperäiseen puuntuotantoon ja metsäteollisuuden puuhoollon tarpeisiin. Tänä aikana metsien muut arvot ja käyttömuodot ovat saaneet väistyä taka-alalle. Tilanne on kuitenkin nopeasti muuttumassa. Metsät ovat palaamassa takaisin ihmisille siinä mielessä, että tulevaisuudessa metsien käsittelystä ja metsäpolitiikasta vastaavien on kuunneltava ihmisten metsiä koskevia toiveita entistä herkemällä korvalla. Muutoksen taustalla ovat paitsi yhteiskunnan ja metsänomistajien muuttuvat arvot myös nopeasti lisääntynyt tietämys pohjoisten metsien ekologiasta. Samalla pohjoisten metsien merkitys on korostunut sekä ilmastomuutoksen että biodiversiteettikadon torjunnassa.

Käsityksemme pohjoisista metsistä ekosysteeminä on kokenut melkoisen mullistuksen lyhyessä ajassa. Vanhemmissa oppikirjoissa boreaalinen metsä esitetään esimerkkinä vähälajisesta ja yksinkertaisesta ekosysteemistä, jonka kehitys on helposti ennustettavaa ja siksi myös manipuloitavissa. Metsien puuntuotannon tehostaminen on paljolti perustunut juuri tähän mielikuvaan. Tutkimus on kuitenkin osoittanut tällaisen käsityksen harhaksi. Jokainen aari tavallista meikäläistä metsää pitää sisällään satoja miljoonia vuorovaikuttavia organismeja kasvillisuuden ja maaperän muodostamassa kokonaisuudessa. Metsien luontainen rakenne ja kehitys ovat myös paljastuneet hyvin vaihteleviksi, toisin kuin aiemmin uskottiin. Tutkimuksen kautta muodostumassa oleva kuva pohjoisista metsistä *monimutkaisina systeemeinä* eroaa niin ratkaisevasti aiemmista näkemyksistä, että on puhuttu vanhan paradigman murtumisesta ja uuden syntyemisestä.

Onko tutkijoiden löydöksillä jotain käytännön merkitystä? Paljonkin. Ensinnäkin pohjoisten metsien kehitys ei ole läheskään niin helposti ennustettavissa, kuin on aiemmin kuviteltu, ja voi tulla yllätyksiä. Esimerkistä käyvät vaikka puita tappavan nilurikuoriaisen aiheuttamat valtavat metsätuhot luoteisessa Pohjois-Amerikassa. Syynä on oletettavasti paitsi ilmaston lämpeneminen myös kuoriaisen isäntäpuuta suosinut metsänhoito. Toinen tärkeä tutkimuksen viesti koskeekin metsänhoitoa. Nykyinen metsien käsittely poikkeaa niin ratkaisevasti niiden luontaista kehityksestä, ettei vakavilta seurauksilta ole voinut välttyä. Luontaisten elinympäristöjen katoaminen, yhdessä suojeleminen puutteiden kanssa, on johtanut lajien ja luontotyypin uhanalaistumiseen. Metsäluonnon köyhtyminen on askel kohti epävakampaa ekosysteemiä ja heikentynyttä kykyä sopeutua ympäristön muutoksiin, kuten edellä mainittu nilurikuoriaisesimerkki osoittaa.

Suomessa virinnyt vilkas keskustelu metsänhoidosta näyttää onneksi johtavan siihen, että metsien käsittelyyn saadaan lähitulevaisuudessa lisää vaihtoehtoja. Tämä on ehdottoman tärkeää yhdessä sen työn kanssa, joka tähtää Etelä-Suomen metsien suojeleluualueverkon laajentamiseen ja parantamiseen. Molemmilla tapauksissa joudutaan vakavasti miettimään sitä, miten metsätalouden muuttamat metsärakenteet voidaan palauttaa lähemmäs niiden luontaista tilaa. Luonnonmetsistä mallia ottavaa metsänhoitoa tulisi kehittää siten, että merkittävällä osalla talousmetsien pinta-alasta harjoitetaan jatkuvapeitteistä eri tavoin eri-ikäisten metsien kasvatusta. Metsien palauttaminen kohti luonnontilaa ja niiden monimuotoisuuden suojeleminen on myös parasta varautumista ilmastomuutukseen.

On aika luoda ihmisen ja metsän välille entistä symbioottisempi suhde, jossa metsien hyödyntäminen ei johda vuosituhansien myötä syntyneen ekosysteemin ominaispiirteiden ja monimuotoisuuden tuhoutumiseen. Tutkimus tarjoaa meille ensi kertaa tiedolliset mahdollisuudet pyrkiä tähän. Metsää ei tällöin enää kohdeltaisi pelkkänä tuotantokoneistona, vaan sen hyödyntäminen sopeutettaisiin luonnon omien rakenteiden ja kiertokulkujen rajoihin. Metsien tuottamat moninaiset ekosysteemipalvelut saataisiin näin parhaalla tavalla hyödyntämään koko yhteiskunnan hyvinvointia. Metsät palaisivat takaisin ihmisille.

Timo Kuuluvainen